

รางวัลพูลิตเซอร์ จากผู้เขียน The Third Chimpanzee

GYPZY

GUNS, GERMS, AND STEEL

ปีน เชื้อโรค เหล็กกล้า

JARED DIAMOND

กับชะตากรรมของสังคมมนุษย์
The Fates of Human Societies

อรรถณ ฤทธิชัย นาวายุทธ แปล
ฉบับสมบูรณ์เพิ่มเติมเนื้อหาและบทส่งท้ายใหม่

More praise for Guns, Germs, and Steel หลากหลายค่ายยกย่องสำหรับ ปีน เชื้อโรค เหล็กกล้า

“ไม่มีนักวิทยาศาสตร์ท่านใดที่ตั้งเป้าประสบการณ์จากห้องทดลองและภาคสนามมาใช้ ทั้งยังขบคิดใคร่ครวญและหยิบยกประเด็นทางสังคมมาอธิบายได้อย่างแจ่มชัดมากกว่าจารีต โดมอนต์ กระทำในหนังสือ ปีน เชื้อโรค เหล็กกล้าฯ อีกแล้ว ในหนังสือเล่มนี้ เขาแสดงให้เห็นว่าเราอาจนำความรู้ทางประวัติศาสตร์และชีววิทยามาเสริมเติมแต่งซึ่งกันและกันเพื่อสรรค์สร้างความรู้ความเข้าใจสภาวะเงื่อนไขของมนุษย์ได้อย่างลึกซึ้ง”

-เอ็ดเวิร์ด โอ. วิลสัน, ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย,
มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด

“ผลงานการศึกษาด้านประวัติศาสตร์มนุษย์ด้วยแง่มุมทางชีววิทยาซึ่งมีลักษณะสร้างสรรค์และเอาจริงเอาจังเช่นนี้มักปรากฏเพียงครั้งเดียวในแต่ละชั่วอายุคนเท่านั้น... และบัดนี้จำต้องจารึกชื่อจารีต โดมอนต์ เพิ่มไว้อีกท่าน โดมอนต์นำความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีมาผสมผสานกับประวัติศาสตร์ นำความเพลิดเพลินจากเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยมาผสมผสานกับวิสัยทัศน์และกรอบแนวคิดที่กว้างขวาง และนำแหล่งความรู้ด้านต่างๆ มาผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ที่ก้าวหน้าได้อย่างยอดเยี่ยม ไม่มีผลงานประเภทเดียวกันชิ้นใดมาเทียบเคียงได้ในปีนี้ และในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา”

-มาร์ติน ซีฟฟ์, วอชิงตันไทมส์

“งานชิ้นเยี่ยมนี้ถือเป็นประวัติศาสตร์รูปแบบใหม่อันทรงพลัง โดยนำความรู้สาขาต่างๆ อันได้แก่ มานุษยวิทยา นิเวศวิทยาพฤติกรรม ภาษาศาสตร์ ระบาดวิทยา โบราณคดี และพัฒนาการด้านเทคโนโลยีมาสังเคราะห์เข้าด้วยกัน”

-พัลลิสเซอร์ส วิกส์ลีย์ (บทวิจารณ์)

“(จารีต โดมอนต์) เป็นผู้คงแก่เรียนและมีความรู้กว้างขวาง เขาเขียนหนังสือเล่มนี้เพื่อสื่อแสดงแนวคิดทางวิทยาศาสตร์โดยใช้ภาษาง่ายๆ โดยส่วนใหญ่ใช้วิธีตั้งประเด็นคำถามที่น่าสนใจสำหรับผู้ที่ต้องการทราบถึงพัฒนาการของมนุษยชาติ...”

ช่วยให้เรามีคำตอบซึ่งมีความหนักแน่น น่าเชื่อถือ ที่มีได้แฝงไว้ด้วยการเหยียดผิว และชาติพันธุ์... นับเป็นหนังสือที่น่าสนใจและพิเศษสุด”

-อัลเฟร็ด ดับเบิลยู. ครอสบี, ลอสแอนเจลิสไทมส์

“มีเสน่ห์ และสำคัญอย่างยิ่งยวด... ข้อสรุปใดๆ ไม่อาจเทียบเคียงได้กับความหลักแหลมลึกซึ้งอย่างใหญ่หลวงของหนังสือเล่มนี้”

-เดวิด บราวน์, วอชิงตันโพสต์ บุกเวิลด์

“ควรค่าแก่ความสนใจของผู้ที่สนใจประวัติศาสตร์มนุษยชาติที่ลงลึกถึงระดับพื้นฐานที่สุด นับเป็นผลงานชิ้นสำคัญแห่งยุคสมัย บทสรุปประวัติศาสตร์มนุษย์ของโดมอนต์ในปัจจุบันทรงอิทธิพลยิ่ง เทียบเคียงได้กับทฤษฎีดาร์วิน”

-โรมัส เอ็ม. ดิสช์, นิวลิตเตอร์

“เป็นหนังสือที่น่าสนใจอย่างยิ่งยวด... จาเรต โดมอนต์พาเราท่องไปในประวัติศาสตร์โลก ซึ่งทำให้เราต้องทวนนึกถึงตัวเราเอง ผู้คนอื่นๆ และที่ทางของเราในโลกแห่งสรรพสิ่งทั้งหมด”

-คริสโตเฟอร์ เอห์เรต, ศาสตราจารย์ด้านมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ลอสแอนเจลิส

“จาเรต โดมอนต์มีความสามารถอันยอดเยี่ยมในการดึงผลการค้นพบใหม่ๆ ในศาสตร์หลายๆ สาขาที่มีความแตกต่างกันอย่างยิ่ง ตั้งแต่โบราณคดีไปจนถึงระบบนิเวศ มาผสมผสานกันเพื่ออธิบายให้เห็นว่า สังคมมนุษย์ในแต่ละทวีปในช่วงเวลา 13,000 ปีที่ผ่านมา มีวิถีการพัฒนากันที่แยกแตกต่างกันออกไปอย่างกว้างขวางได้อย่างไร และด้วยสาเหตุใด”

-บรูซ ดี. สมิธ, ผู้อำนวยการโครงการชีววิทยาโบราณ สถาบันสมิธโซเนียน

“จากคำถามที่ว่า ‘เหตุใดสังคมมนุษย์ในหลายๆ จึงประสบชะตากรรมที่แตกต่างกัน’ มักได้รับคำตอบซึ่งเป็นไปในเชิงแบ่งแยกเชื้อชาติหรือเหยียดผิวอยู่เสมอ จาเรต โดมอนต์ใช้ความสามารถในการจัดการข้อมูลจากสาขาวิชาที่หลากหลาย แสดง และทำให้เราเชื่อว่าการเป็นหัวทอกเริ่มต้นพัฒนาการได้เร็วกว่าที่อื่น ประกอบกับสภาพเงื่อนไขปัจจัยแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น สามารถอธิบายวิถีความเป็นมาในประวัติศาสตร์มนุษย์ได้ วิธีการนำเสนอที่น่าประทับใจของเขาคือสิ่งที่สนใจสำหรับผู้อ่านอย่างกว้างขวาง”

-ลูคัส คาวัลลี-สฟอร์ซา, ศาสตราจารย์ด้านพันธุกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด

นักสัจจนหน้ากระตาส
ผู้แสวงหาความรู้และภูมิปัญญามาบรรณาการนักอ่าน

GYPZY

GYPZY

ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า กับชะตากรรมของสังคมมนุษย์

GUNS, GERMS, AND STEEL The Fates of Human Societies

จาเร็ด ไดมอนด์: เขียน

อรวรรณ คูหเจริญ นาวายุทธ: แปล

ราคา 585 บาท

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง 2547 โครงการจัดพิมพ์คบไฟ

พิมพ์ครั้งที่สอง 2553 โครงการจัดพิมพ์คบไฟ

พิมพ์ครั้งที่สาม 2555 โครงการจัดพิมพ์คบไฟ

พิมพ์ครั้งที่สี่ 2563 สำนักพิมพ์ยิปซี

COPYRIGHT NOTICE EXACTLY AS IN USA EDITION

Copyright © 2017, 1999, 1997 by Jared Diamond.

Published by arrangement with Brockman, Inc.

ALL RIGHTS RESERVED.

Thai translation right © 2020 by Gypsy Publishing Co., Ltd.

© ข้อความและรูปภาพในหนังสือเล่มนี้ สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558

การคัดลอกส่วนใดๆ ในหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่ไม่ว่าในรูปแบบใดต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน

ยกเว้นเพื่อการอ้างอิง การวิจารณ์ และประชาสัมพันธ์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ไดมอนด์, จาเร็ด.

ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า กับชะตากรรมของสังคมมนุษย์ = Guns, germs, and steel the fates of human societies.

--พิมพ์ครั้งที่ 4.-- กรุงเทพฯ : ยิปซี กรุ๊ป, 2563.

740 หน้า.

1. ประวัติศาสตร์โลก. 2. ประวัติศาสตร์สังคม. I. อรวรรณ คูหเจริญ นาวายุทธ, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

909

ISBN 978-616-301-708-6

บรรณาธิการอำนวยการ

: คราวุธมิ เกนุย์

บรรณาธิการบริหาร

: สุรัชย์ พิงชัยภูมิ

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร

: วาสนา ชูรัตน์

กองบรรณาธิการ

: คณิตา สุตราม พรณิกา ครุโสภา

หัวหน้าฝ่ายพิสูจน์อักษร

: สวกัทร เพ็ชรรัตน์

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

: วันชพร เขียวขุ่ม สุธรัตน์ วรรณถาวร

นักศึกษาฝึกงาน

: ณัฐพร ชังเจริญ ประภัสสร สุโคตร

ออกแบบปก

: Rabbithood Studio

รูปเล่ม

: วรินทร์ เกตุรัตน์

ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด

: นุชนันท์ ทักษิณานันทิต

ผู้จัดการฝ่ายการตลาด

: ชิตพล จันสด

ผู้จัดการทั่วไป

: เวชพงษ์ รัตนมาลี

จัดพิมพ์โดย

: บริษัท ยิปซี กรุ๊ป จำกัด เลขที่ 37/145 รามคำแหง 98

แขวง/เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10240

โทร. 0 2728 0939 โทรสาร. 0 2728 0939 ต่อ 108

พิมพ์ที่

: บริษัท ยามาฮากาตะ (ประเทศไทย) จำกัด โทร. 0 2709 6556-66

จัดจำหน่ายโดย

: บริษัท ยิปซี กรุ๊ป จำกัด โทร. 0 2728 0939

www.gypsygroup.net

www.facebook.com/gypsygroup.co.ltd

LINE ID: @gypzy

สนใจสั่งซื้อหนังสือจำนวนมากเพื่อสนับสนุนทางการศึกษา สำนักพิมพ์ลดราคาพิเศษ ติดต่อ โทร. 0 2728 0939

จาเร็ด ไดมอนด์

ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า
กับชะตากรรมของสังคมมนุษย์
**Guns,
Germs, And Steel**
The Fates of Human Societies

แต่อีซา, คารินิกา, ออมไว, ปาริน, ซาฮ์วาริ, วีเวอร์
รวมทั้งเพื่อนและครูชานิวากินีท่านอื่นๆ ของผม
ซึ่งล้วนแต่เป็นปรมาจารย์ชั้นเยี่ยม
ในการจัดการสภาพแวดล้อมอันยากเข็ญ

คำนำสำนักพิมพ์

“การรู้ซึ่งถึงบทเรียนในอดีตก็เพื่ออนาคตของเราเอง” และ “ประวัติศาสตร์โลกก็เปรียบได้กับหอมหัวใหญ่! ทว่าการลอกกลีบหัวหอมออกทีละชั้นนั้นช่างท้าทาย มีเสน่ห์ และสำคัญสำหรับเราในโลกปัจจุบันอย่างยิ่ง” ‘จาเร็ด ไดมอนด์’ ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจยิ่ง และในหนังสือ **ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า กับชะตากรรมของสังคมมนุษย์** (GUNS, GERMS, AND STEEL The Fates of Human Societies) เล่มนี้ จาเร็ด ไดมอนด์ก็ได้ทำการ ‘ลอกกลีบหัวหอม’ ออกทีละชั้นเพื่อค้นหาความรู้ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ที่ซ่อนอยู่ภายใน

“หนังสือเล่มนี้พยายามจะสรุปประวัติศาสตร์ที่เป็นของทุกคนในช่วง 13,000 ปีที่ผ่านมาอย่างสั้นๆ แรงบันดาลใจสำคัญสำหรับผู้เขียนคือคำถามที่ว่าเหตุใดประวัติศาสตร์ของแต่ละทวีปซึ่งต่างกันจึงเผยตัวในลักษณะการที่แตกต่างกัน หากคำถามนี้ทำให้ท่านนึกหวั่นใจเพราะคิดว่าจะกำลังจะได้อ่านหนังสือตำราทำนองเหยียดผิวแล้วละก็ โปรดอย่าได้วิตก เพราะท่านจะพบคำตอบซึ่งไม่เกี่ยวกับความแตกต่างทางชาติพันธุ์เลยแม้แต่น้อย หนังสือเล่มนี้เน้นสะท้านหาข้ออธิบายที่สามารถให้ความกระจ่างชัดเจนที่สุดและสืบสาวย้อนความสัมพันธ์อันเป็นเหตุและผลต่อเนื่องกันในประวัติศาสตร์ ใ้ยาวไกลที่สุดเท่าที่จะทำได้”

สำนักพิมพ์ชิปซีมีความภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้นำเสนอหนังสือ **ปืน เชื้อโรค เหล็กกล้า กับชะตากรรมของสังคมมนุษย์** ฉบับสมบูรณ์เพิ่มเติมเนื้อหาและบทส่งท้ายใหม่ เพื่อพาท่านผู้อ่านท่องไปในประวัติศาสตร์โลกทำความเข้าใจสังคมมนุษย์ในแต่ละทวีปในช่วงเวลา 13,000 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่กำเนิดจักรวรรดิ ศาสนา ภาษาเขียน พืชผล และอาวุธปืน ด้วยคำอธิบายที่น่าเชื่อถืออย่างยิ่งเกี่ยวกับพัฒนาการที่แตกต่างหลากหลายของสังคมมนุษย์ในทวีปที่ต่างกัน ‘จาเร็ด ไดมอนด์’ ได้ใช้ความสามารถ

อันน่าทึ่งของเขาในการนำความรู้จากหลากหลายสาขามาสังเคราะห์เข้าด้วยกันได้อย่างยอดเยี่ยม เจียบคม และเข้าอกเข้าใจ ทำให้ ‘ปิ่น เชื้อโรคเหล็กกล้า’ เป็นหนังสือที่ทรงพลัง น่าอัศจรรย์ใจ ที่จะทำให้เราได้รู้ซึ่งถึงบทเรียนในอดีต เพื่ออนาคตของเราเอง

สำนักพิมพ์ยิปซี

คำนำผู้แปล

ความสุขของผู้แปลประการหนึ่งคือการได้เห็นหนังสือที่แปลมีผู้อ่านจำนวนมากและได้ตีพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง หนังสือ **ปิ่น เชื้อโรค เหล็กกล้า กับ ชะตากรรมของสังคมมนุษย์** มอบความปีติสุขแก่ผู้แปลโดยแท้

สำหรับในไทย หนังสือเล่มนี้พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2547 และได้ตีพิมพ์อีกสองครั้งหลังจากนั้นโดยสำนักพิมพ์คบไฟ เมื่อได้รับการติดต่อจากสำนักพิมพ์ยิปซีเรื่องการพิมพ์ซ้ำอีกเป็นครั้งที่สี่จึงประหลาดใจและดีใจมาก เพราะหนังสือของจาเร็ด ไดมอนด์เล่มนี้ ผู้แปลรักและทำงานอย่างหนักขณะที่ในช่วงนั้นเครื่องมือการค้นคว้าหาข้อมูลยังไม่สะดวกเพียงล้มพับสลายนิ้วดังเช่นปัจจุบัน

หนังสือเล่มนี้ถือเป็นหนึ่งในหนังสือเบสต์เซลเลอร์มานานนับตั้งแต่ตีพิมพ์ครั้งแรกในภาคภาษาอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. 1997 มีข้อมูลว่าจนถึงปี ค.ศ. 2014 หนังสือเล่มนี้ตีพิมพ์ไปแล้วกว่า 1.5 ล้านเล่มใน 36 ภาษาทั่วโลก หลังจากได้รับรางวัลพูลิตเซอร์สาขาสารคดีทั่วไปในปี ค.ศ. 1998 และอีกหลายรางวัลทั้งก่อนและหลังจากนั้น เป็นหลักประกันความน่าเชื่อถือของหนังสือเล่มนี้ในเชิงวิชาการ สำหรับตัวผู้เขียนคือจาเร็ด ไดมอนด์ ก็ได้รับคำยกย่องจากนักวิชาการและบุคคลผู้มีชื่อเสียงหลายท่าน เช่น บิล เกตส์ ซึ่งยอมรับว่าเป็นแฟนตัวยงของเขา

นอกจากหนังสือ **ปิ่น เชื้อโรค เหล็กกล้า** (ซึ่งว่าด้วยการก่อกำเนิดของสังคมและอารยธรรมมนุษย์) แล้ว ไดมอนด์ยังเขียนหนังสือภาคต่อของหนังสือเล่มนี้อีกสองเล่มซึ่งแต่ละเล่มต่างกันนับสิบปีจนนับเป็นชุดไตรภาคของเขา ได้แก่ Collapse (ล่มสลาย: ไขปริศนาความล่มจมของสังคมและอารยธรรม) และ Upheavals: Turning Points for Nations in Crisis ที่สำนักพิมพ์ยิปซีจะจัดพิมพ์ในลำดับต่อไป

ขอขอบคุณคุณสุณีย์ วงศ์ไวยวรณ ผู้มอบหมายให้แปลหนังสือเล่มนี้ตั้งแต่ฉบับพิมพ์ครั้งแรก ขอขอบคุณคุณคราวัณ เกษุย์ แห่งสำนักพิมพ์

ยิปซี ที่เห็นความสำคัญของหนังสือเล่มนี้ ขอบขอบคุณสุรชัย พิงชัยภูมิ
บรรณาธิการผู้ละเอียดรอบคอบที่ช่วยปรับปรุงขัดเกลาหนังสือในการตีพิมพ์
ครั้งใหม่นี้ให้ถูกต้องครบถ้วนยิ่งขึ้น ขอบขอบคุณวาสนา ชูรัตน์ ผู้ประสานงาน
คนสำคัญ และขอถือโอกาสนี้ขอบคุณสัญญา นาวายุทธ บรรณาธิการส่วนตัว
ผู้มีส่วนสำคัญยิ่งในการเปลี่ยนหนังสือเล่มนี้ให้สำเร็จสมบูรณ์ขึ้นตั้งแต่การพิมพ์
ครั้งแรก ขอบขอบคุณผู้อ่านทุกท่านที่มีส่วนร่วมกันทำให้สังคมไทยก้าวสู่สังคม
อุดมปัญญาอย่างแท้จริง

อรรธรณ คูหเจริญ นาวายุทธ

พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

คำนำ	เหตุใดประวัติศาสตร์โลกจึงเปรียบเสมือนหอมหัวใหญ่	17
อารัมภบท	คำถามของยาลี วิถีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน ในแต่ละภูมิภาคของโลก	21
ภาคหนึ่ง	จากอีเดนสู่กาฬามาร์กา	51
บทที่ 1	ก่อนถึงจุดตั้งต้น เกิดอะไรขึ้นบ้างในแต่ละทวีปก่อนถึง 11,000 ปี ก่อนคริสต์ศักราช	53
บทที่ 2	การทดลองโดยธรรมชาติในประวัติศาสตร์ สภาพภูมิศาสตร์มีส่วนหล่อหลอมสังคมบริเวณ หมู่เกาะโพลินีเซียอย่างไร	79
บทที่ 3	การปะทะที่กาฬามาร์กา ทำไมจักรพรรดิอาตาลปาแห่งอินคาจึงไม่เป็นฝ่ายที่ จับกุมพระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 แห่งสเปนเป็นเชลย	100
ภาคสอง	จุดเริ่มต้นและการขยายตัวของการผลิตอาหาร	121
บทที่ 4	อำนาจของเกษตรกร รากเหง้าอันเป็นที่มาของปืน เชื้อโรค และเหล็กกล้า	123
บทที่ 5	ผู้มีอำนาจและผู้ไร้อำนาจในประวัติศาสตร์ ความแตกต่างของสภาพภูมิศาสตร์ในยุคเริ่มต้น การผลิตอาหาร	135
บทที่ 6	ทำการเกษตร หรือไม่ทำการเกษตร สาเหตุที่ทำให้การผลิตอาหารขยายตัว	167
บทที่ 7	วิธีผลิตเมล็ดอัลมอนต์ พัฒนาการของพืชเกษตรสมัยโบราณ	181

บทที่ 8	แอปเปิลหรือคนอินเดีย เหตุใดคนในบางภูมิภาคจึงไม่สามารถเพาะพันธุ์พืชเกษตร	205
บทที่ 9	มัลลาย คำสมรสที่ไร้ความสุข และหลักการอันน่า คาเรนนีนา เหตุใดจึงไม่อาจนำสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมส่วนใหญ่ มาเป็นสัตว์เลี้ยง	241
บทที่ 10	ผืนฟ้ากว้างกับแนวการวางตัวของทวีป เหตุใดการผลิตอาหารจึงขยายตัวในอัตราที่แตกต่างกัน ในแต่ละทวีป	267
ภาคสาม	จากอาหาร...สู่ปืน เชื้อโรค และเหล็กกล้า	291
บทที่ 11	ของขั้วมุมรณะจากสัตว์เลี้ยง วิวัฒนาการของเชื้อโรค	293
บทที่ 12	ภาษาเขียน...คัดลอกหรือขอยืม วิวัฒนาการของภาษาเขียน	322
บทที่ 13	สิ่งประดิษฐ์คือต้นกำเนิดของความจำเป็น วิวัฒนาการของเทคโนโลยี	355
บทที่ 14	จากสมภพนิยมสู่สังคมโจราธิปไตย วิวัฒนาการของรัฐและศาสนา	393
ภาคสี่	สำรวจโลกใน 6 บท	453
บทที่ 15	คนของยาลี ประวัติศาสตร์ออสเตรเลียและนิวกีนิ	455
บทที่ 16	แผ่นดินจีนกลายเป็นจีนได้อย่างไร ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออก	494
บทที่ 17	เรือเร็วมุ่งสู่โพ้นทะเล ประวัติศาสตร์การขยายตัวของพวกออสโตรนีเซียน	512
บทที่ 18	การปะทะกันระหว่างโลกเก่า-โลกใหม่ ประวัติศาสตร์ยูเรเชียและทวีปอเมริกาโดยเปรียบเทียบ	541

บทที่ 19 แอฟริกากลายเป็นแผ่นดินของคนผิวดำได้อย่างไร ประวัติศาสตร์ทวีปแอฟริกา	573
บทที่ 20 คนญี่ปุ่นเป็นใคร ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น	609
บทส่งท้าย อนาคตของ ‘ประวัติศาสตร์มนุษย์’ ในฐานะ ‘ศาสตร์’	642
ปัจฉิมบท ประเทศร่ำรวยและประเทศยากจนในทัศนะของ ปีน เชื้อโรค เหล็กกล้า	675
กิตติกรรมประกาศ	691
หนังสือและเอกสารประกอบ	693
ที่มาภาพประกอบ	729
ดัชนี	731

ปีน เชื้อโรค เหล็กกล้า

กับชะตากรรมของสังคมมนุษย์

Guns, Germs, And Steel

The Fates of Human Societies

คำนำสำหรับฉบับหนังสือปกอ่อน

WHY IS WORLD HISTORY LIKE AN ONION?

เหตุใดประวัติศาสตร์โลกจึงเปรียบเสมือน
หอมหัวใหญ่

หนังสือเล่มนี้พยายามจะสรุปประวัติศาสตร์ที่เป็นของทุกคนในช่วง 13,000 ปีที่ผ่านมาอย่างสั้นๆ แรงบันดาลใจสำคัญสำหรับผู้เขียนคือคำถามที่ว่าเหตุใดประวัติศาสตร์ของแต่ละทวีปซึ่งต่างกันจึงเผยตัวในลักษณะการที่แตกต่างกัน หากคำถามนี้ทำให้ท่านนึกหวั่นใจเพราะคิดว่ากำลังจะได้อ่านหนังสือตำราทำนองเหยียดผิวแล้วละก็ โปรดอย่าได้วิตก เพราะท่านจะพบคำตอบซึ่งไม่เกี่ยวกับความแตกต่างทางชาติพันธุ์เลยแม้แต่น้อย หนังสือเล่มนี้เน้นเสาะหาคำอธิบายที่สามารถให้ความกระจ่างชัดเจนที่สุดและสืบสาวย้อนความสัมพันธ์อันเป็นเหตุและผลต่อเนื่องกันในประวัติศาสตร์ ให้ยาวไกลที่สุดเท่าที่จะทำได้

หนังสือส่วนใหญ่ที่กล่าวถึงประวัติศาสตร์โลกมักมุ่งเน้นที่สังคมยุโรป-เอเชียซึ่งเรียกรวมกันว่ายูเรเชีย กับสังคมแอฟริกาเหนือช่วงที่มีลายลักษณ์อักษรแล้วเป็นหลัก ส่วนสังคมชนพื้นเมืองในภูมิภาคอื่นของโลกไม่ว่าจะเป็นสังคมแถบซัสสะฮาราในแอฟริกา ทวีปอเมริกา เกาะต่างๆ แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย นิวกีนิ และหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก เหล่านี้มักกล่าวถึงเพียงสังเขปและส่วนใหญ่เป็นประวัติศาสตร์ช่วงหลังจากที่มีการค้นพบและปกครองโดยชาวยุโรปตะวันตกแล้ว แม้แต่ส่วนที่เกี่ยวกับยูเรเชียก็มักกล่าวถึงประวัติศาสตร์ยูเรเชียตะวันตกมากกว่า

ประวัติศาสตร์สังคมจีน อินเดีย ญี่ปุ่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสังคมยูเรเชียตะวันออกอื่นๆ อีกทั้งประวัติศาสตร์ก่อนการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรช่วง 3000 ปีก่อนคริสต์ศักราชก็มักสรุปอย่างย่อทั้งที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ 99.9 ของประวัติศาสตร์มนุษยชาติอันยาวนานกว่า 5 ล้านปี

การกล่าวถึงประวัติศาสตร์โลกโดยเน้นจุดสนใจในวงแคบดังกล่าวมีข้อด้อย 3 ประการ ประการแรก ทุกวันนี้เป็นที่รับรู้กันทั่วไปว่าผู้คนให้ความสนใจสังคมอื่นๆ นอกเหนือจากสังคมยูเรเชียตะวันตกมากขึ้นเรื่อยๆ ยิ่งไปกว่านั้นสังคม ‘อื่นๆ’ ที่ว่านี้รวมกันแล้วถือเป็นประชากรส่วนใหญ่ของโลกซึ่งอุดมไปด้วยความหลากหลายทั้งทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และภาษา ปัจจุบันบางสังคมก้าวหน้าทัดเทียมกับกลุ่มประเทศที่ทรงพลังอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองมากที่สุดในโลกแล้ว ในขณะที่อีกหลายสังคมก็กำลังจะก้าวไปในทิศทางเดียวกัน

ประการที่สอง แม้กระทั่งผู้ที่สนใจประเด็นการก่อตัวของโลกสมัยใหม่เป็นพิเศษ ประวัติศาสตร์ซึ่งจำกัดวงเพียงพัฒนาการหลังจากการมีภาษาเขียนแล้วก็ยังไม่อาจให้คำอธิบายและความเข้าใจที่ลึกซึ้งเพียงพอเป็นการไม่ถูกต้องที่กล่าวว่าสังคมต่างๆ สมัยโบราณของแต่ละทวีปก็มีลักษณะเหมือนกันหมดจนกระทั่งช่วง 3000 ปีก่อนคริสต์ศักราช สังคมยูเรเชียตะวันตกก็พัฒนาภาษาเขียนแล้วก้าวล้ำหน้าสังคมอื่นในด้านต่างๆ เป็นครั้งแรก ตามความเป็นจริงเมื่อราว 3000 ปีก่อนคริสต์ศักราชนั้น สังคมยูเรเชียกับสังคมแอฟริกาเหนือบางแห่งไม่เพียงเริ่มใช้ภาษาเขียนยุคแรกๆ แล้วเท่านั้น หากแต่ยังเป็นรัฐที่มีการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ มีเมือง มีการใช้เครื่องมือและอาวุธโลหะกันอย่างแพร่หลาย มีการเลี้ยงสัตว์เป็นพาหนะไว้ใช้ลากสิ่งของและใช้เป็นแรงงานร่วมกับเครื่องกลไก ทั้งยังทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหารอีกด้วย ขณะที่ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น ทวีปอื่นๆ ทั้งทวีปหรือเกือบทั้งทวีปยังไม่มีพัฒนาการสิ่งเหล่านี้เลย ต่อมาแม้มีพัฒนาการบางอย่างปรากฏขึ้นบ้างในบางส่วนของทวีปอเมริกาและแถบซบสะฮาราบริเวณที่มีชนพื้นเมืองดั้งเดิมอาศัยอยู่ แต่ก็เกิดขึ้นในช่วง 5,000 ปีให้หลัง และไม่ปรากฏว่ามีพัฒนาการใดๆ เลยในสังคมอะบอริจินแถบทวีปออสเตรเลีย สิ่งเหล่านี้ย้ำเตือนให้เราตระหนักว่า

รากเหง้าของการครอบงำโลกสมัยใหม่โดยสังคมนูเรเชียตะวันตกนั้นเกิดขึ้นก่อนช่วง 3000 ปีก่อนคริสต์ศักราช ตั้งแต่ครั้งก่อนจะมีตัวหนังสือแล้ว (เมื่อพูดถึงการมีอิทธิพลครอบงำโดยสังคมนูเรเชียตะวันตก ผมหมายถึงทั้งที่เป็นการครอบงำโดยตรงจากสังคมนูเรเชียตะวันตกเอง และการครอบงำโดยผ่านสังคมอื่นๆ ที่ได้รับอิทธิพลมาอีกทอดหนึ่ง)

ประการที่สาม ประวัติศาสตร์ซึ่งเน้นความสำคัญของสังคมนูเรเชียตะวันตกเป็นพิเศษมองข้ามคำถามสำคัญยิ่งประการหนึ่ง นั่นคือเหตุใดสังคมเหล่านั้นจึงมีอำนาจความเข้มแข็งและการคิดค้นสร้างสรรค์เหลื่อมล้ำต่างจากสังคมอื่นๆ นัก คำตอบที่เราได้รับมักเป็นการหยิบยกตัวแปรใกล้ชิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำเนิดของระบบทุนนิยม พาณิชยกรรม การตั้งคำถามหรือสืบค้นข้อมูลแบบเป็นวิทยาศาสตร์ เรื่องของเทคโนโลยี และแม้กระทั่งโรคภัยที่คร่าชีวิตผู้คนในทวีปอื่นที่ติดตอสัมพันธ์กับชาวยุโรปตะวันตกมาอธิบาย แต่เหตุใดเล่าปัจจัยหรือองค์ประกอบของชัยชนะเหล่านั้นจึงเกิดจำเพาะกับนูเรเชียตะวันตก ไม่ปรากฏในภูมิภาคอื่นๆ ของโลก หรือหากจะเกิดขึ้นก็น้อยมาก

องค์ประกอบทั้งหมดเหล่านี้เป็นเพียงปัจจัยเบื้องต้น แต่ก็ยังไม่ใช่อำนาจเบื้องหลังที่แท้จริงว่าเหตุใดระบบทุนนิยมจึงไม่เจริญรุ่งเรืองในกลุ่มชนพื้นเมืองแถบเม็กซิโก พาณิชยกรรมไม่รุ่งเรืองในแถบซบัสซาไรในแอฟริกา ทำไมการแสวงหาคำตอบแบบวิทยาศาสตร์จึงไม่เกิดขึ้นกว้างขวางในจีน เหตุใดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจึงไม่แพร่หลายในกลุ่มชนพื้นเมืองของทวีปอเมริกาเหนือ และทำไมการแพร่เชื้อโรคจึงไม่ปรากฏในหมู่ชาวอะบอริจินในออสเตรเลีย และหากหยิบยกข้ออ้างด้านปัจจัยทางวัฒนธรรมเฉพาะของแต่ละแห่งมาอธิบาย เช่น การที่วิทยาศาสตร์ไม่เจริญในจีนเป็นเพราะประชาชนมีความเชื่อเรื่องลัทธิขงจื้อ แต่ที่เจริญในแถบนูเรเชียตะวันตกเพราะประชาชนมีประเพณีความเชื่อและวิธีคิดแบบกรีกหรือยิว-คริสเตียน เช่นนี้ก็เท่ากับละเลยและไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องมีคำอธิบายเบื้องหลังซึ่งจะให้ความกระจ่างถึงที่สุด อาทิ คำอธิบายที่ว่าเหตุใดลัทธิขงจื้อจึงไม่พัฒนาขึ้นในนูเรเชียตะวันตก ในขณะที่ศาสนายิว-คริสเตียนไม่ได้พัฒนาขึ้นในจีน เป็นต้น นอกจากนั้นก็เท่ากับละเลยข้อเท็จจริง

อย่างหนึ่งด้วยว่าจีนซึ่งมีความเชื่อลัทธิขงจื๊อนั้นเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากกว่ายูเรเชียตะวันตกจนถึงประมาณ ค.ศ. 1400 พัฒนาการดังกล่าวจึงชะลอตัวลง

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นไปได้ที่เราจะเข้าใจยูเรเชียตะวันตกอย่างแท้จริง หากเน้นศึกษาเฉพาะสังคมนี้เพียงสังคมเดียว คำถามที่น่าสนใจจึงเกี่ยวข้องกับ ความแตกต่างระหว่างสังคมแถบยูเรเชียกับสังคมภายนอกอื่นๆ การจะตอบคำถามเหล่านี้ได้จึงจำเป็นจะต้องเข้าใจสังคมอื่นๆ เพื่อให้การศึกษาสังคมยูเรเชียตะวันตกสอดคล้องกับบริบทที่กว้างขึ้น

ผู้อ่านบางท่านอาจรู้สึกที่ผมกำลังจะเลือกอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับประวัติศาสตร์แบบเดิมๆ อย่างสุดขีดด้วยการกล่าวถึงสังคมยูเรเชียตะวันตกเพียงเล็กน้อยแล้วพูดถึงสังคมส่วนอื่นๆ ในโลกแทน ผมอยากบอกว่าสังคมในส่วนอื่นๆ ของโลกนั้นมีอะไรให้เราเรียนรู้ได้อีกมาก เพราะสังคมต่างๆ มากมายนั้นเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความหลากหลายแม้จะเป็นสังคมที่จำกัดอยู่ภายในอาณาบริเวณเล็กๆ ก็ตาม ผู้อ่านบางท่านอาจเห็นพ้องกับผู้วิจารณ์หนังสือเล่มนี้ท่านหนึ่งซึ่งกล่าวว่าผมมองโลกเสมือนเป็นหอมหัวใหญ่ที่มีโลกสมัยใหม่หุ้มห่ออยู่เฉพาะผิวนอก และผมกำลังลอกกลีบหัวหอมออกทีละชั้นเพื่อค้นหาความรู้ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ที่ซ่อนอยู่ภายในไว้แล้ว อันที่จริงประวัติศาสตร์โลกก็เปรียบได้กับหอมหัวใหญ่! หว่านการลอกกลีบหัวหอมออกทีละชั้นนั้นช่างท้าทาย มีเสน่ห์ และสำคัญสำหรับเราในโลกปัจจุบันอย่างยิ่ง เพราะการรู้ซึ่งถึงบทเรียนในอดีตก็เพื่ออนาคตของเราเอง

จาเร็ด ไดมอนด์